نیوزةنط و
تةمبورةكةى حةسةنى مةتآ

ئورارتۆ ئیلیان شێرکۆ"شاهێن"

ساڵی ١٩٨٠ بەهاوکاری یەکێتیی نیشتمانیی کوردستانو خودی بەڕێز مام جەلال بارەگایەکی گەورەی حزبمان"حزبی ئاڵای رزگاری باکوری کوردستان" لەنێو زەنگ کرایەوە، کە ئەوکاتە بەڕێز خوشکە "هەڤاڵ خەجۆ"ش لەوێ بوو، ئێمە کۆمەڵێك پێشمەرگە لەم ناوچەیە بووین، دیارە شوێنێکی قوڵو تەنیا ئاسمانمان لێ دیار بوو، پێشمەرگە نەیدەزانی بەچی کات بکوژێ یان خۆی خەریك بکا، زۆربەی پێشمەرگەکان جگە لە ئیشو کاری بارەگاو ئەرکی حەراسەت، زیاتر خۆیان بە خوێندنەوەو نووسین خەریك دەکرد، پێشمەرگەیەکمان هەبو بەناوی "مامۆستا نەدیم" کە خۆی بەئەسل خەڵکی "دیاربەکر"ـەو ناوی راستەقینەی "حەسەنی مەتێ"یە، ئێستا لەئەوروپا دەژیو یەکێکە لە چیرۆکنووسە بەتواناکان.

مامۆستا نەدیم کەسێکی کەم دووبوو، واتا کەم قسەی دەکرد، ماوەیەك بوو فێر بووبوو بەتەنیا دەچووە سەرشاخ لەپشتی بارەگاکەمانەوە دەڕۆیشتە سەرەوە بۆ ناو دارەکان، کەس نەیدەزانی دەچێ چی

دەکا؟ ماوەیەکی باش مامۆستا نەدیم کردبووی بە بەرنامە چەند سەعاتێك خۆی دەشاردەوەو سەردەکەوتە سەر شاخ، پاشان بۆمان دەرکەوت هەموو رۆژ دەچێ بەچەقۆ خەریکی دارێکە، چاکی دەکا بۆ ئەوەی تەمبورر "ساز"ی لێ دروست بکا. بۆیەش بەتەنیا دەچوو بۆ ئەوەی کەس نەزانێ تا سازەکە بە تەواوی دروست دەکا، چونکە لەوە دەترسا گاڵتەی پێ بکەین، بەهەر حاڵ رۆژێك هاتەوەو داری تەمبوورەکەی تەواو کردبوو، داوای کردمەنجەڵێکی بارەگای پێ بدرێ. ئەوەبوو هاورێیان لەمەتبەخ مەنجەڵێکیان پێداو مەنجەڵەکەی بەبزمار لە دارەکەداو بوو بە تەمبوور، تەلەکانیشی لەداوی"کندرٍ" دروست کرد، ئەو کندرەی کە بۆ بەستنەوەی باری وڵاخ بەکار دەهات. کە دروستکردنی سازەکەی تەواو، باوەری بەخۆی نەبوو کە بەکاری بێنێ و دەنگی هەبی، کاتی ویستی تاقی بکاتەوە نزیکەی بیست پێشمەرگە لەدەوری کۆ بووبووینەوە ئەویش لەناوەراستمان دەستی دابووە سازەکەو دەم‌وچاوو سەرو سیمای بەواق ورماوی سەیری پێشمەرگەکانی ئەگرد، لەدەم‌و چاوییەوە ئەوەمان ئەخوێندەوە کە ئەگەر تەمبور(ساز)ـەکە دەنگی نەیەت‌و کارەکەی فاشیل بێ لەوانەیە دڵی بوەستێ. ئەوەبوو کە بەکاری هێنا سەرکەوتوو بوو، رزگاری بوو لەم حاڵەتە دەرونیە، ئیتر مامۆستا نەدیم رۆژانە هەر خەریکی ساز لێدان بوو، گۆرانی سەیر سەیری ئەووت بۆ نموونە خواردنمان رۆژێك برنج‌و فاسۆلیا بوو، رۆژێك برنج‌و نۆکاو، لەسەر وەزنی گۆرانیەکەی "شڤان پەروەر" (کینە ئەم) ئەویش بەساز لێدانەوە هاواری ئەکرد..

- نۆکۆ لەرررررررر
- نیسکۆ لەرررررر

جارێکیان بەرێز مام جەلال سەردانی کردین‌و هاتە ئەو ژوورە درێژو گەورەیەی کە هەموومان لێی دەخەوتین‌و لەسەری

ژوورەکە دانیشت، برادەران بە جەنابی "مام جەلال"یان ووت کە هەڤاڵ مامۆستا نەدیم بەخۆی تەمبورێکی دروست کردووەو داوایان لێکرد کە بۆ بەڕێز مام جەلال سازەکە ڵێ بداو گۆرانی بڵێ، ئەویش وەك ئەوەی هونەرمەندێکی زۆر گەورەیەو لەناو ئاپۆڕەی خەڵك بەچەپلە ڕێزان دێتە سەر شانۆ، سازەکەی بەدەستەوە بوو هاتە ژوورەوە بە تۆزێك فیزو لەخۆبایی بوونەوە، کەچی تەلێکی سازەکەی پچڕابوو ئاگای ڵێ نەبوو تەلەکە بەدوایدا ئەخشا، مام جەلال‌و هەموو پێشمەرگەکان پێکەنینێکی زۆر دایگرتن، بەهەر حاڵ سازەکەی لێداو هەندێ گۆرانی ووت، لەوانە گۆرانی بەسەر نیسك‌و نۆك‌و فاسولیاو ... هتد.

جەنابی "مام جەلال"یش ووتی ئەزانم بۆ تەمبورت لەم مەنجەلچە دروست کردووەو پیشانی منی ئەدەیت، ئەمە یانی تەمبورێکم بۆ بکرە. ئەوەبوو جەنابی مام جەلال وەرەقەیەکی بۆ مامۆستا نەدیم"حەسەنی مەتێ" نووسی کە (١٦٠٠٠)شازدە هەزار تومەنی بۆ سەرف کرد بچێتە ئێران تەمبورێك بکڕێ، ئەویش وەرەقەکەی بردە لای یادی بەخێر "دکتۆر کەمال خۆشناو"و پارەکەی وەرگرت‌و ڕۆیشت بۆ ئێران، لەئێران زۆر گەڕابوو بۆ کڕینی تەمبور دەستی نەکەوتبوو، هەفتەیەك‌و دوان‌و سیان‌و مانگێك‌و دوان‌و بەهەر حاڵ "٣"مانگ لەئێران مایەوە. تەمبوری دەست نەکەوت‌و بەنائومێدی گەڕایەوە نێوزەنگ بەڵام دوای ئەمە، ناردمان لەدیار بەکرەوە تەمبورێکی باشی بۆ هات. دوای ئەوەی ئەم تەمبورەی لەدیار بەکر بۆ هات ڕۆژێك خوشکی بەڕێزمان "هێرۆ خان" هات‌و داوای لەمامۆستا نەدیم کرد کە ئەو تەمبورەی بداتی کە بە مەنجەڵ‌و دار دروستی کردبوو، هێرۆخان تەمبورەکەی بردوو ووتی ئەگەر کوردستان رزگاری بوو ئەم تەمبورە لە مۆزەخانە دادەنێم وەك کەلەپوری پێشمەرگە.